

JORDEN ÄR ÖVERFLÖDIG NÄR VI ODLAR I FRAMTIDEN

Trendande inom växtvärlden är olika former av hydroponisk odling. Det innebär att odling sker utan jord, rötterna ligger istället i en vattenlösning där man tillsätter näring på konstgjord väg. Man kan fråga sig varför man gör så här. Vi reder ut detta.

TEXT: JOHN SEMPILL FOTO: HEMMAODLAT

Hydroponisk odling är något man läser mer och mer om. Men hydroponisk odling, eller hydroponics som det också heter, har sina rötter långt djupare än man kan tro. De hängande trädgårdarna i Babylon säger man var hydroponiska till exempel. Det babylonska riket existerade i olika former från cirka 2000 före Kristus till kring 500-talet före Kristus. Nu 4000 år senare har det blivit hett igen.

Själva odlingssättet är i sig inget nytt, men mycket tyder på att hydroponisk odling är en del av framtiden. Fördelar med att odla så här är bland annat att man slipper jordburna sjukdomar, det går att odla mer på en mindre yta, det behövs inte lika mycket vatten samt att det växer snabbare. Det mest intressanta lär ändå vara att man slipper stora odlingsmarker.

– Mycket av den produktionen som sker idag är hydroponisk. Alla tomater som du äter i Sverige är i stort sett hydroponiskt odlade, säger Niklas Hjelm, Ordförande på Hemmodlat.

I Sverige sker väldigt mycket hydroponisk odling, framförallt då för frukt; alltså tomat, gurka och den typen av växter. I övrigt importeras det främst från länder som Holland och Spanien.

– All salladsproduktion och liknande är också hydroponisk. Det är väldigt etablerat redan idag, säger Niklas.

Att det skrivs mer om hydroponi numera, och att det börjar bli trendigt på ett större plan, beror mycket på att det öppnar upp möjligheter för fler att producera nära städerna. Det är möjligt att skapa lokalproducerat året om. Man är också generellt sett mer medveten om vad man äter, var maten kommer ifrån och så vidare.

– Jag tror att det är en reaktion. Vi vill gå ifrån det storskaliga till att ha lokalproducerat. Vi vill veta var maten kommer ifrån; vi vill inte importera, vi vill ha det giftfritt, menar Niklas.

Man glömmer lätt bort att Sverige ligger breddgradsmässigt lika högt upp som Alaska.

– Ena halvåret är det helt värdeöst att producera något alls, om du inte har en kontrollerad miljö, fortsätter Niklas.

Det innebär ett begränsat utbud frukt och grönt så här års. Med hydroponisk odling är det däremot möjligt att odla året om. Dessutom, med ett anammande av främmande matkulturer har efterfrågan på frukt

Niklas Hjelm, Ordförande, Hemmodlat.

och grönt utvecklats, vilket går att möta upp med denna typ av odling. Väder och vind är inte längre en begränsning när det gäller vad vi vill eller kan producera.

VARFÖR ODLA PÅ DETTA VIS?

Fördelarna med hydroponisk odling är många. Inledningsvis kan vi säga att tillväxten generellt är snabbare, vilket beror på att växterna inte saknar något.

– I kontrollerade miljöer kan du styra precis varenda variabel, från fuktighet, ventilation och temperatur, till ljusmängd, vatten- och näringsmängd. Allting är kontrollerat. Du dopar mer eller mindre växterna, säger Niklas.

Och pratar man näring så är inte hydroponiskt odlade växter mindre näringsrika. Det är heller inte där skon klämmer menar Niklas.

– När du skördar något så börjar en nedbrytningsprocess, och då tappar du oftast en del av näringen, fortsätter Niklas. För att bibehålla näringen handlar det om att man ska konsumera så nära skörden som möjligt. Problemet ligger inte i att den ena sorten är mer eller mindre näringsrik, det är snarare att vi slutar äta grönt på grund av att utbudet är så dåligt.

En myt som håller i sig är att dagens grönsaker skulle vara mindre näringsrika än vad de var för säg, 50 år sedan.

– Det stämmer heller inte, dagens frukt och grönt är väldigt näringsrikt.

Det är bara det att du ska äta dem, istället för att välja hamburgaren flera gånger i veckan, tillägger Niklas.

Att man inte behöver odlingsmarker är ett annat stort argument för hydroponi. Det går alltså att odla mycket närmare konsumenterna, på platser som exempelvis tak och källare och liknande ytor. Man behöver heller inte

tänka på växtrotationer, utan kan odla samma sak om och om igen.

EN LÖSNING FÖR FRAMTIDEN

Den storskaliga odlingen kommer att utvecklas och förmodligen integreras med exempelvis matkedjor.

– Ovanför till exempel ICA Maxi-butiker kommer vi säkerligen se

Henrique Sanchez på Hemmaodlat visar här upp ett odlingstorn.

växthusproduktion som är hydroponisk, som går direkt till butiken. Det sker redan i USA idag, så det är inte så kontroversiellt egentligen, säger Niklas. Fler lokala initiativ kommer vi säkert också få se, dels från restauranger som vill producera själva, men även små producenter som servar sin lokala marknad. Jag tror vi

Niclas Mörck håller upp Tilapia i en akvaponisk odling på Hemmaodlat.

kommer få se lösningar som erbjuder mer grönt året om.

Teoretiskt sett går allt att odla hydroponiskt, även om det kanske inte alltid är lämpligt.

– Det är klart att man kan odla till exempel potatis hydroponiskt, men det kanske inte lönar sig eftersom en bonde kanske har 25 hektar potatis,

och en maskin som kan dra upp flera ton, säger Niklas. Och där står jag och plockar mina potatisar för hand. Det är i så fall om jag lyckas odla wasabi hydroponiskt, så kanske jag kan hitta en marknad. Men vad som är möjligt rent odlingsmässigt är inte nödvändigtvis alltid lönsamt ur ett marknadsperspektiv.

UTVECKLINGEN OCH BRANSCHMÖJLIGHETER

Det sker även en utveckling när det gäller hydroponik inom växter och blommor. Den marknaden växer och kan vara lönsam om man hittar sin nisch.

– Det finns fortfarande luckor i marknaden. Där kan det finnas en helt annan typ av marginalprodukt, snittblommor till exempel, som oftast är rätt så hårt prutade. Det handlar egentligen om att ha en affärsplan och genomföra den, tillägger Niklas.

Om ni vill läsa mer om Niklas Hjelm och hans arbete på Hemmaodlat kan ni surfa in på www.hemmaodlat.se.

Akvaponisk odling på BioAqua Farm England.

Hydroponisk tomatodling på Vikentomater.

FAKTA

AKVAPONISK ODLING

En variant av hydroponisk odling är akvaponisk odling. I ett akvaponiskt system tar man näring som fiskar producerar och tillsätter i växtvattnet. Istället för att tillsätta "på konstgjord väg" som i ett hydroponiskt system så står fiskar för bränslet här, som blir till salter och näring som får odlingen att växa. ■